

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ

УДК 378.015.31:613

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15507504>

Педагогічні умови формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді в закладах вищої освіти

Науменко Наталія Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди, м. Харків, Україна,

<https://orcid.org/0000-0003-0658-1769>

Бойчук Юрій Дмитрович

доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор,

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди, м. Харків, Україна,

<https://orcid.org/0000-0001-8583-5856>

Козлов Андрій Валерійович

старший викладач кафедри теорії, методики і практики фізичного виховання,

Харківський національний педагогічний університет

імені Г.С. Сковороди, Харків, Україна;

<https://orcid.org/0000-0001-5594-2132>

Дрожик Людмила Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди, Харків, Україна;
<https://orcid.org/0000-0002-5290-6715>

Прийнято: 11.05.2025 | Опубліковано: 22.05.2025

***Анотація.** Завдання дослідження є науковий аналіз підходів до розуміння дефініції «здоров'яорієнтований світогляд» у площині його формування у здобувачів вищої освіти в процесі професійної підготовки. Актуальність теми зумовлена значним погіршенням стану здоров'я населення в умовах сучасних викликів і необхідністю формування ціннісного ставлення студентської молоді до власного здоров'я та здорового способу життя.*

***Метою дослідження** є теоретичний аналіз поняття «здоров'яорієнтований світогляд», його складових, обґрунтування педагогічних умов формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді в закладах вищої освіти та визначення практичних шляхів їх реалізації в умовах освітніх закладів. **Методи.** Теоретичною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних науковців, що характеризують концептуальні засади формування здоров'яорієнтованого світогляду, висвітлюють стан здоров'я та особливості способу життя студентської молоді, визначають основні компоненти здоров'язберезувальної компетентності майбутніх фахівців, обґрунтовують інноваційні підходи до формування культури здоров'я студентів та впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес. Були використані методи: аналізу (для оцінювання підходів до визначення поняття «здоров'яорієнтований світогляд»), системно-структурний (для*

виявлення внутрішніх зв'язків між елементами здоров'яорієнтованого світогляду та процесом професійної підготовки), узагальнюючий (для формулювання висновків на основі теоретичних і практичних напрацювань), систематизації (для обґрунтування педагогічних умов формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді в закладах вищої освіти). **Результати.** У процесі дослідження проаналізовано підходи до розуміння дефініції «здоров'яорієнтований світогляд» та визначено взаємозв'язок між його структурними елементами. Схарактеризовано поняття «здоров'яорієнтований світогляд» як інтегративне особистісне утворення, що включає систему знань, цінностей, переконань та установок щодо феномену здоров'я, які визначають активно-позитивне ставлення до здорового способу життя та детермінують здоров'язбережувальну поведінку особистості. Виокремлено структурні компоненти здоров'яорієнтованого світогляду: когнітивний компонент, ціннісно-мотиваційний компонент, діяльнісно-поведінковий компонент, рефлексивний компонент. Обґрунтовано педагогічні умови формування здоров'яорієнтованого світогляду: створення здоров'язбережувального освітнього середовища, інтеграція здоров'язбережувального компонента у зміст освіти, використання інноваційних педагогічних технологій, організація позааудиторної здоров'язбережувальної діяльності, моніторинг та індивідуальний супровід, підвищення здоров'язбережувальної компетентності викладачів, інформаційно-комунікаційна підтримка, соціальне партнерство. **Висновки.** Формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді у закладах вищої освіти є комплексним процесом, ефективність якого забезпечується створенням ключових педагогічних що забезпечують ефективне формування у студентів системи поглядів, переконань та ціннісних орієнтацій щодо здоров'я як найвищої цінності.

Ключові слова: здоров'яорієнтований світогляд, вища школа, здобувачі вищої освіти, професійна підготовка, педагогічні умови, культура здоров'я, здоровий спосіб життя.

Pedagogical conditions for the formation of health-oriented worldview of students in higher education institutions

Nataliia Naumenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
of Human Health, Rehabilitation and Special Psychology Department,
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,
Kharkiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-0658-1769>

Yuriy Boychuk

Doctor of Education, Full Professor, Full member of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Professor of Special Pedagogy Department, Rector,
H.S.Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,
Kharkiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-8583-5856>

Andrii Kozlov

Senior Lecturer of Theory, Methodology and Practice of Physical Education Department, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,
Kharkiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-5594-2132>

Liudmyla Drozhyk

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
of Human Health, Rehabilitation and Special Psychology Department,
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,
Kharkiv, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-5290-6715>

Abstract. *The objective of the study is to scientifically analyze approaches to understanding the definition of “health-oriented worldview” in terms of its formation in higher education students in the process of professional training. The relevance of the topic is due to the significant deterioration of public health in the context of modern challenges and the need to form a value-based attitude of students to their own health and healthy lifestyle.*

The purpose of the study is to theoretically analyze the concept of “health-oriented worldview”, its components, to substantiate the pedagogical conditions for the formation of a health-oriented worldview of students in higher education institutions and to identify practical ways to implement them in educational institutions. **Methods.** *The theoretical basis of the study is the works of domestic and foreign scientists who characterize the conceptual foundations of the formation of a health-oriented worldview, highlight the state of health and lifestyle of student youth, identify the main components of health-saving competence of future professionals, substantiate innovative approaches to the formation of a culture of health of the students and the introduction of health-saving technologies in the educational process. The following methods were used: analysis (to assess approaches to the definition of the concept of “health-oriented worldview”), systematic and structural method (to identify internal links between the elements of a health-oriented worldview and the process of professional training), generalizing (to formulate conclusions based on theoretical and practical developments), systematization (to substantiate the*

pedagogical conditions for the formation of a health-oriented worldview of students in higher education institutions). **Results.** *The study analyzes approaches to understanding the definition of “health-oriented worldview” and determines the relationship between its structural elements. The concept of “health-oriented worldview” is characterized as an integrative personal formation, which includes a system of knowledge, values, beliefs and attitudes about the phenomenon of health, which determine an active and positive attitude to a healthy lifestyle and determine the health-saving behavior of an individual. The structural components of a health-oriented worldview are distinguished: cognitive component, value-motivational component, activity-behavioral component, reflective component. The pedagogical conditions for the formation of a health-oriented worldview are substantiated: creation of a health-saving educational environment, integration of the health-saving component into the content of education, use of innovative pedagogical technologies, organization of extracurricular health-saving activities, monitoring and individual supervision, improvement of health-saving competence of teachers, information and communication support, social partnership.* **Conclusions.** *The formation of a health-oriented worldview of students in higher education institutions is a comprehensive process, the effectiveness of which is ensured by the creation of key pedagogical conditions that ensure the effective formation of a system of views, beliefs and value orientations regarding health as the highest value in students.*

Keywords: *health-oriented worldview, higher education, higher education students, professional training, pedagogical conditions, health culture, healthy lifestyle.*

Постановка проблеми. Здоров'я населення є визначальним показником розвитку суспільства та потужним соціально-економічним ресурсом держави. Особливої актуальності проблема збереження та зміцнення здоров'я набуває в контексті підготовки майбутніх фахівців, оскільки рівень їхнього здоров'я

детермінує професійну успішність та соціальну реалізацію. Статистичні дані свідчать про стійку тенденцію до погіршення стану здоров'я студентської молоді, що обумовлено не лише соціально-економічними чинниками, але й недостатньою сформованістю здоров'яорієнтованого світогляду, який визначає ціннісне ставлення до власного здоров'я та мотивацію до здорового способу життя.

Питання формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді набуває особливої актуальності в умовах сучасних викликів, зокрема погіршення стану здоров'я населення, що зумовлено викликами сьогодення – військовою агресією, загостренням епідеміологічної ситуації, технологізацією суспільства, екологічними загрозами тощо, та як результат – зростання психоемоційного навантаження, посилення рівня тривожності, невизначеності, поширення малорухливого способу життя та шкідливих звичок серед молоді тощо. Ця проблематика знаходиться на перетині педагогіки, психології, соціології, валеології та медицини, що обумовлює міждисциплінарний характер її дослідження та визначається зростаючим розумінням багатовимірної природи здоров'я та його визначальної ролі у формуванні як індивідуального, так і суспільного буття.

Аналіз сучасних наукових досліджень демонструє зростання інтересу до проблеми формування здоров'яорієнтованого світогляду особистості. Зокрема, теоретико-методологічні аспекти здоров'язбережувальної освіти розглядаються в працях Н. Башавець, О. Безпалько, Ю. Бойчука, В. Горашука та інших. Психолого-педагогічні умови формування культури здоров'я студентів досліджували Г. Кривошеєва, Г. Мешко, С. Омельченко та інших. Валеологічні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців висвітлено в роботах В. Бобрицької, Т. Бойченко, Ю. Драгнева та інших.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення поняття

«здоров'яорієнтований світогляд». Теоретичні основи формування здоров'яорієнтованого світогляду розглядаються у працях Г. Апанасенка, І. Беха, О. Вакуленко, В. Горащука, І. Смірнова та інших. У цих дослідженнях розкривається сутність поняття «здоров'яорієнтований світогляд» як системи ціннісних орієнтацій, переконань та установок особистості, що визначають здоров'я як найвищу цінність і спонукають до здоров'язбережувальної поведінки [1; 2].

Д. Воронін, О. Єжова та С. Омельченко у своїх роботах обґрунтовують концептуальні засади формування здоров'язбережувальної компетентності студентів, що є складовою їхнього професійного становлення. Дослідники визначають основні компоненти здоров'язбережувальної компетентності (когнітивний, ціннісно-мотиваційний, діяльнісний) та пропонують критерії їх сформованості [3; 4].

За останні п'ять років проведено ряд масштабних соціологічних досліджень, які висвітлюють стан здоров'я та особливості способу життя студентської молоді. Н. Рингач, О. Яременко та Т. Бондар, аналізуючи результати опитувань, відзначають негативні тенденції у самооцінці здоров'я студентів та поширеність шкідливих звичок. Згідно з даними цих досліджень, лише 20-25% студентів систематично займаються фізичною активністю, близько 35-40% мають шкідливі звички, а 45-50% демонструють нераціональне харчування [5].

Особливу увагу дослідники приділяють вивченню психологічного здоров'я студентів в умовах інтенсифікації освітнього процесу та цифровізації освіти. Дослідження І. Коцана, Т. Хомуленко та О. Кокуна виявляють поширеність серед студентів таких проблем, як підвищена тривожність, емоційне виснаження, порушення сну та зниження фізичної активності [6; 7].

В останніх публікаціях О. Безпалько, С. Страшко, О. Міхеєнко та Н. Башавець представлено інноваційні підходи до формування культури

здоров'я студентів, серед яких: особистісно-орієнтований підхід, що базується на врахуванні індивідуальних особливостей студентів при формуванні здоров'язбережувальної компетентності [10; 11]; компетентнісний підхід, спрямований на формування інтегрованої здатності студентів застосовувати здоров'язбережувальні знання та навички у повсякденному житті [13]; середовищний підхід, що передбачає створення у закладі вищої освіти здоров'язбережувального освітнього середовища [14; 16]; технологічний підхід, який включає розробку та впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес [17].

Практичні аспекти впровадження здоров'яорієнтованих технологій у закладах вищої освіти висвітлюються у роботах Т. Бойченко, О. Дубогай, В. Приходько, С. Савчук. Особлива увага приділяється інтерактивним методам навчання (тренінгам, кейс-методу, проєктній діяльності), що сприяють формуванню активної позиції студентів щодо збереження власного здоров'я [11].

Цікавими є дослідження О. Федорця, О. Міхеєнка та І. Сущенко щодо використання цифрових технологій (мобільних додатків, онлайн-курсів, гейміфікованих платформ) у процесі формування здоров'яорієнтованого світогляду студентів. Зокрема, результати експериментальних досліджень демонструють ефективність використання мобільних додатків для моніторингу фізичної активності та харчування [8].

У публікаціях останніх років прослідковується тенденція до вивчення регіональних особливостей формування здоров'яорієнтованого світогляду студентів та порівняльний аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду. Особливий інтерес представляють дослідження Д. Воронцова, Т. Круцевич та М. Гончаренко, які аналізують досвід європейських країн щодо інтеграції здоров'язбережувальних технологій в освітній процес та організацію студентського дозвілля. Автори відзначають ефективність таких практик, як

«активні перерви», «години здоров'я», студентські спортивні клуби та волонтерські здоров'язбережувальні проєкти.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді свідчить про багатоаспектність та міждисциплінарність даної проблематики. Сучасні дослідження характеризуються переходом від фрагментарного до системного вивчення процесу формування здоров'яорієнтованого світогляду, розробкою інноваційних підходів та технологій, інтеграцією традиційних та цифрових засобів впливу на свідомість і поведінку студентів.

На основі міждисциплінарного аналізу пропонуємо розглядати здоров'яорієнтований світогляд як інтегративне особистісне утворення, що включає систему знань, цінностей, переконань та установок щодо феномену здоров'я, які визначають активно-позитивне ставлення до здорового способу життя та детермінують здоров'язбережувальну поведінку особистості.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значний доробок у царині здоров'язбережувальної освіти, проблема формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді в закладах вищої освіти залишається недостатньо розробленою. Зокрема, потребують уточнення структура здоров'яорієнтованого світогляду, педагогічні умови та технології його формування в освітньому середовищі закладу вищої освіти, що й зумовлює актуальність даного дослідження. Спостерігається недостатність ґрунтовних досліджень щодо оцінки ефективності різних моделей формування здоров'яорієнтованого світогляду та механізмів забезпечення сталості здоров'язбережувальної поведінки студентів після закінчення закладу вищої освіти.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в теоретичному аналізі дефініції «здоров'яорієнтований світогляд», його складових та обґрунтуванні

педагогічних умов формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді в закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Здоров'яорієнтований світогляд є комплексним поняттям, яке привертає увагу багатьох дослідників в галузі філософії, педагогіки, психології та медицини. Теоретичний аналіз наукових досліджень з проблеми формування здоров'яорієнтованого світогляду особистості дозволив виділити низку ключових підходів до його розуміння, зокрема філософсько-аксіологічний, педагогічно-формувальний, психолого-поведінковий, медико-валеологічний, інтеграційно-міждисциплінарний підходи.

Представники філософсько-аксіологічного підходу до формування здоров'яорієнтованого світогляду (В. Горашук, Т. Бойченко) розглядають здоров'яорієнтований світогляд як систему цінностей, де здоров'я займає провідне місце в ієрархії особистісних пріоритетів. В. Горашук визначає здоров'яорієнтований світогляд як інтегральну характеристику особистості, яка відображає систему поглядів на здоров'я як найвищу цінність людського буття [2].

Науковці, які працюють у педагогічній сфері (Ю. Бойчук, І. Бех), розглядають здоров'яорієнтований світогляд як результат цілеспрямованого педагогічного впливу. На думку Ю. Бойчука, здоров'яорієнтований світогляд є сформованою у процесі навчання і виховання системою переконань, поглядів та ставлень особистості до власного здоров'я та здоров'я інших як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності [17].

Дослідники психологічної сфери (О. Васильєва, І. Коцан) трактують здоров'яорієнтований світогляд як психологічну установку, що визначає поведінкові стратегії особистості щодо власного здоров'я. За визначенням О. Васильєвої, це система психологічних установок і поведінкових патернів, спрямованих на збереження, відновлення та зміцнення здоров'я [6; 18].

Представники медичної науки та валеології (Г. Апанасенко, Л. Попова) розглядають здоров'яорієнтований світогляд як компетентність щодо збереження та зміцнення власного здоров'я на основі наукових знань. Г. Апанасенко визначає його як сукупність наукових знань про здоров'я та практичних навичок його збереження, що формують відповідну поведінку людини [1].

Сучасні дослідження (М. Гончаренко, О. Єжова) демонструють тенденцію до інтеграції різних підходів, визначаючи здоров'яорієнтований світогляд як багатокомпонентне утворення. Зокрема, О. Єжова пропонує розглядати його як динамічну систему знань, цінностей, мотивацій та поведінкових стратегій, що визначають активну позицію людини щодо власного здоров'я та здоров'я суспільства [3].

Багатоаспектність у ключових підходах до розуміння сутності дефініції «здоров'яорієнтований світогляд» дозволила виокремити його структурні компоненти, зокрема когнітивний компонент, що передбачає засвоєння здобувачами освіти системи знань про здоров'я, його чинники та способи збереження; ціннісно-мотиваційний компонент, що зорієнтований на формування системи цінностей, де здоров'я займає провідне місце; діяльнісно-поведінковий компонент, що передбачає практичну реалізацію здоров'язбережувальної діяльності, та рефлексивний компонент, що спрямований на формування здатності до самоаналізу та корекції власної поведінки щодо збереження і зміцнення здоров'я.

З огляду на зазначене, можемо констатувати, що формування у студентської молоді здоров'яорієнтованого світогляду передбачає формування у них цілісної картини світу, в якій здоров'я посідає центральне місце серед життєвих цінностей; визначення системи цінностей та ідеалів, пов'язаних зі здоров'ям; регуляцію поведінки та діяльності відповідно до норм і принципів здорового способу життя; інтеграцію різних аспектів життєдіяльності в єдину

систему, орієнтовану на збереження і зміцнення здоров'я; забезпечення адаптації до змінних умов середовища з мінімальними витратами для здоров'я; формування здатності до передбачення наслідків різних форм поведінки для здоров'я та вибір оптимальних стратегій життєдіяльності.

Формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді є складним, багатоаспектним процесом, що відбувається під впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх чинників. У контексті вищої освіти цей процес потребує створення спеціальних педагогічних умов, які забезпечують ефективну трансформацію ціннісних орієнтацій, переконань та поведінкових стратегій студентів щодо збереження власного здоров'я.

Аналіз наукових досліджень з проблеми підготовки фахівців, здатних зберігати та підтримувати як власне здоров'я, так і здоров'я інших, а також власний педагогічний досвід дозволили визначити та обґрунтувати педагогічні умови, що сприяють ефективному формуванню здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді у закладах вищої освіти.

На нашу думку, з метою формування у здобувачів освіти здоров'яорієнтованого світогляду в процесі професійної підготовки важливим є створення ключових педагогічних умов, а саме: створення здоров'язбережувального освітнього середовища закладу вищої освіти, інтеграція здоров'язбережувального компонента у зміст вищої освіти, використання інноваційних педагогічних технологій, методів та форм навчання здоров'язбережувальної спрямованості, організація позааудиторної здоров'язбережувальної діяльності студентів, моніторинг та індивідуальний супровід здоров'язбережувальної діяльності студентів, підвищення здоров'язбережувальної компетентності викладачів закладів вищої освіти, інформаційно-комунікаційна підтримка формування здоров'яорієнтованого світогляду, соціальне партнерство у формуванні здоров'яорієнтованого світогляду.

Визначені педагогічні умови є взаємопов'язаними та взаємозумовленими, їх комплексна реалізація забезпечує системність та ефективність процесу формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів вищої освіти.

Так, здоров'язбережувальне освітнє середовище створює контекст для реалізації всіх інших умов, забезпечуючи сприятливу атмосферу для формування здоров'яорієнтованого світогляду; інтеграція здоров'язбережувального компонента у зміст освіти забезпечує когнітивну основу, на якій будується здоров'яорієнтований світогляд, а інноваційні педагогічні технології сприяють ефективному засвоєнню цього змісту; позааудиторна здоров'язбережувальна діяльність доповнює та розширює можливості формування здоров'яорієнтованого світогляду, створюючи простір для практичного застосування отриманих знань та навичок; моніторинг та індивідуальний супровід забезпечують особистісно-орієнтований підхід та дозволяють коригувати процес формування здоров'яорієнтованого світогляду відповідно до індивідуальних потреб та можливостей студентів; здоров'язбережувальна компетентність викладачів є умовою для ефективної реалізації всіх інших умов, оскільки саме викладачі є ключовими суб'єктами формування здоров'яорієнтованого світогляду студентів; інформаційно-комунікаційна підтримка та соціальне партнерство розширюють можливості впливу на формування здоров'яорієнтованого світогляду, забезпечуючи доступ до ресурсів та досвіду за межами закладу освіти.

Реалізація першої педагогічної умови – створення здоров'язбережувального освітнього середовища закладу вищої освіти передбачає організацію фізичного, психологічного та соціального простору, що сприяє збереженню та зміцненню здоров'я всіх учасників освітнього процесу. З цією метою необхідним є приведення у відповідність приміщень санітарно-гігієнічним нормам, ергономічність меблів і сучасного обладнання, наявність спортивних та рекреаційних зон, здорове харчування в закладах освіти. Важливу

роль в цьому процесі відіграє ефективний менеджмент, що спрямований на підтримку здоров'язбережувальних ініціатив, раціональний розклад занять з урахуванням динаміки працездатності студентів, регламентація навчального навантаження. Проте, основою є створення сприятливого психологічного клімату у закладі вищої освіти, запобігання стресовим ситуаціям, впровадження здоров'язбережувальних технологій навчання, а також формування культури взаємовідносин, заснованої на взаємоповазі та підтримці, розвиток навичок ефективної комунікації.

Шляхами реалізації зазначеної умови є, перш за все, розробка та впровадження програми створення здоров'язбережувального середовища закладу вищої освіти, моніторинг стану здоров'я студентів та викладачів, створення служби психологічного супроводу та підтримки, центру ментального здоров'я, організація рекреаційних зон і простору для активного відпочинку.

Друга педагогічна умова передбачає насичення змісту освіти знаннями про здоров'я та способи його збереження, формування валеологічної грамотності та практичних навичок здорового способу життя. Відповідно до цього, важливо впровадження здоров'язбережувальної тематики в різні навчальні дисципліни відповідно до їх специфіки, запроваджувати нові курси з блоку дисциплін вільного вибору здобувачів, як-от, «Основи здорового способу життя», «Психологія здоров'я особистості», «Здоров'язбережувальні освітні технології» тощо; розробляти інтегровані спецкурси, що поєднують професійну підготовку зі здоров'язбережувальними компетентностями, включення здоров'язбережувальних тем у програми практик та науково-дослідної роботи студентів.

Третя педагогічна умова щодо використання інноваційних педагогічних технологій, методів та форм навчання здоров'язбережувальної спрямованості сприяє активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, стимулюють їхній інтерес до проблем здоров'я та мотивують до здорового способу життя. В цьому

аспекті ефективними є інтерактивні технології (дискусії, дебати, мозковий штурм, кейс-метод, тренінги з питань здоров'язбереження), розробка і реалізація індивідуальних та групових проектів здоров'язбережувальної спрямованості, створення проблемних ситуацій, пов'язаних зі здоров'ям, пошук шляхів їх вирішення, рольові та ділові ігри, що моделюють ситуації здоров'язбережувальної поведінки; використання електронних освітніх ресурсів, мобільних додатків для моніторингу здоров'я, дистанційних курсів здоров'язбережувальної тематики.

Реалізація цієї умови передбачає систематичне підвищення кваліфікації викладачів закладу вищої освіти щодо використання інноваційних технологій в освітньому процесі та розробка методичних матеріалів для їх упровадження, створення банку інтерактивних методів і технологій здоров'язбережувальної спрямованості, проведення майстер-класів та тренінгів для обміну досвідом.

Організація позааудиторної здоров'язбережувальної діяльності студентів, як четверта педагогічна умова, є важливим компонентом формування здоров'яорієнтованого світогляду, оскільки дозволяє здобувачам освіти практично застосовувати отримані знання та розвивати навички здорового способу життя. Реалізація цієї умови передбачає розробку програми позааудиторної здоров'язбережувальної діяльності, створення студентських об'єднань здоров'язбережувальної спрямованості, залучення соціальних партнерів до організації здоров'язбережувальних заходів, стимулювання студентської ініціативи та самоврядування у сфері здоров'язбереження. З цією метою важливо організовувати спортивно-оздоровчі заходи (спортивні секції, змагання, фітнес-групи, туристичні походи, дні здоров'я), брати участь у волонтерських програмах, залучаючи здобувачів до пропаганди здорового способу життя серед однолітків та в громаді, культурно-масових заходів здоров'язбережувальної спрямованості (акції, челенджи, флешмоби, конкурси, фестивалі) створювати студентські наукові товариства з проблем

здоров'язбереження, клуби здорового способу життя, групи взаємодопомоги та підтримки.

П'ята педагогічна умова – моніторинг та індивідуальний супровід здоров'язбережувальної діяльності студентів передбачає систематичне відстеження стану здоров'я студентів (діагностика фізичного, психічного та соціального здоров'я студентів, скринінг факторів ризику для здоров'я та шкідливих звичок, індивідуальне консультування з питань здоров'язбереження, розробка індивідуальних програм оздоровлення та підтримки здоров'я, психологічний супровід учасників освітнього процесу у стресових ситуаціях), їхніх досягнень у формуванні здорового способу життя та надання індивідуальної підтримки з урахуванням особистих потреб та проблем. В основі реалізації зазначеної умови лежить створення системи комплексної діагностики здоров'я учасників освітнього процесу, розробка індивідуальних карт здоров'я та маршрутів оздоровлення, організація консультативної служби з питань здоров'язбереження, впровадження електронних систем моніторингу здоров'я.

Викладачі є ключовими суб'єктами формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів освіти, тому їхня підготовка до реалізації завдання щодо формування здоров'яорієнтованого світогляду здобувачів освіти є важливою шостою педагогічною умовою. Підвищення здоров'язбережувальної компетентності викладачів закладів вищої освіти можна досягти за рахунок упровадження підвищення кваліфікації з питань здоров'язбереження та здоров'язбережувальних технологій навчання, проведення методичних семінарів, тренінгів, майстер-класів з проблем формування здоров'яорієнтованого світогляду студентів, створення професійних спільнот викладачів для обміну досвідом здоров'язбережувальної діяльності, залучення викладачів до розробки здоров'язбережувальних програм та проєктів, стимулювання наукових досліджень у сфері здоров'язбереження.

Сьома педагогічна умова щодо інформаційно-комунікаційної підтримки формування здоров'яорієнтованого світогляду у здобувачів освіти передбачає створення єдиного інформаційного простору, що забезпечує доступ до якісної інформації про здоров'я та сприяє формуванню здоров'яорієнтованого світогляду. В основі реалізації цієї умови лежить створення електронних освітніх ресурсів здоров'язбережувальної тематики, розробка та впровадження мобільних додатків для моніторингу здоров'я та формування здорових звичок, організація інформаційних кампаній та соціальної реклами здорового способу життя, розробка методичних рекомендацій щодо інформаційної гігієни, використання соціальних мереж та інтернет-платформ для поширення здоров'язбережувальної інформації, створення віртуальних спільнот для обміну досвідом здорового способу життя.

Соціальне партнерство у формуванні здоров'яорієнтованого світогляду, як восьма педагогічна умова, передбачає взаємодію закладу вищої освіти з різними соціальними інститутами, що мають відношення до збереження та зміцнення здоров'я. В цьому контексті важливою є співпраця з медичними закладами для проведення профілактичних заходів, медичних оглядів, консультацій; взаємодія з громадськими організаціями здоров'язбережувальної спрямованості; партнерство зі спортивними організаціями для залучення студентів до спортивно-оздоровчої діяльності; співпраця з органами місцевого самоврядування у реалізації програм здоров'язбереження; взаємодія з бізнес-структурами для фінансової підтримки здоров'язбережувальних ініціатив.

Таким чином, організація вище зазначених педагогічних умов створить передумови для ефективної реалізації завдань щодо формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді у закладах вищої освіти.

Висновки. На основі проведеного аналізу наукових підходів до визначення сутності здоров'яорієнтованого світогляду, можемо констатувати його міждисциплінарний характер та багатокomпонентну структуру. Сучасні

дослідження тяжіють до інтегрального трактування цього феномену як динамічної системи знань, цінностей, мотивацій та поведінкових стратегій, що визначають активну позицію людини щодо власного здоров'я та здоров'я суспільства. Ефективність формування здоров'яорієнтованого світогляду студентської молоді визначається створенням відповідних педагогічних умов у закладах вищої освіти, що відображають комплексний характер необхідних змін та інтегрують ключові напрями діяльності освітнього закладу на рівні управління та організації освітнього процесу, навчально-методичного забезпечення, розвитку кадрового потенціалу, організації позааудиторної роботи, соціального партнерства. Запропоновані педагогічні умови формують цілісну стратегію трансформації освітнього середовища вищої школи на засадах здоров'язбереження та створюють передумови для ефективного формування здоров'яорієнтованого світогляду студентів як основи їхньої особистої та професійної життєдіяльності. Комплексна реалізація цих завдань дозволить інтегрувати цінності здоров'я в організаційну культуру закладу вищої освіти та забезпечити системність виховних впливів на здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Апанасенко Г.Л. Індивідуальне здоров'я: у пошуках сутності та кількісної оцінки // Довкілля та здоров'я. 2018. № 3. С. 8-12.
2. Горащук В.П. Формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах освіти // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2017. № 1(306). С. 111-117.
3. Єжова О.О., Беседіна А.А., Бережна Т.І. Здоров'язбережувальні технології у педагогічній системі формування культури здоров'я студентів // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2018. № 1 (75). С. 3-13.

4. Омельченко С.О., Пристинський В.М. Принципи діяльності освітнього закладу щодо збереження та зміцнення здоров'я студентів // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2019. № 4(327). С. 149-157.

5. Рингач Н. О. Громадське здоров'я як чинник національної безпеки : монографія. Київ : НАДУ, 2022. 296 с.

6. Коцан І.Я., Ложкін Г.В., Мушкевич М.І. Психологія здоров'я людини. 2-ге вид., перероб. і доп. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 316 с.

7. Хомуленко Т.Б., Крамченкова В.О., Туркова Д.М. Психосоматика: культурно-історичний підхід. Харків: Діса плюс, 2020. 264 с.

8. Міхеєнко О.І. Підготовка майбутніх фахівців зі здоров'я людини до застосування здоров'язміцнювальних технологій: теоретико-методичні аспекти. Суми: Університетська книга, 2019. 430 с.

9. Башавець Н.А. Методологічні засади формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. 2018. № 3. С. 93-99.

10. Бобрицька В.І. Ціннісні орієнтації майбутніх учителів як умова формування здорового способу життя // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2018. № 6. С. 93-99.

11. Бойченко Т.Є., Василяшко І.П. Здоров'язбережувальна компетентність: підходи до вивчення, основні ознаки // Управління освітою. 2019. № 2. С. 54-59.

12. Приходько В.В., Шуба Л.В. Інноваційні підходи до організації здоров'язбережувального освітнього процесу в закладах вищої освіти // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. 2020. Вип. 3К(123). С. 355-359.

13. Белікова Н.О. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2017. № 3 (39). С. 150-157.

14. Мешко Г. М. Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до збереження і зміцнення професійного здоров'я : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2013. 43 с.

15. Кривошеєва Г. Л. Формування культури здоров'я студентів університету : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2001. 20 с.

16. Носко М.О., Гаркуша С.В., Воєділова О.М. Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні: монографія. К.: СПД Чалчинська Н.В., 2018. 300 с.

17. Бойчук Ю. Д. Теоретико-методичні основи формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2010. 44 с.